

РОЗДІЛ 7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІДКРИТОСТІ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

ANALYSIS OF INFORMATION OPENNESS OF THE SOCIAL INSURANCE FUND OF UKRAINE

УДК 369:336

<https://doi.org/10.32843/bses.62-19>**Вікнянська А.О.**

к.е.н., доцент,
доцент кафедри публічних,
корпоративних фінансів
та фінансового посередництва
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Жаворонок А.В.

к.е.н., доцент, заступник декана
з навчально-методичної роботи
факультету фінансів,
підприємництва та обліку
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Viknianska Anastasia

Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University

Zhavoronok Artur

Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University

У статті розглянуто методику моніторингу Інтернет-сайтів органів місцевого самоврядування, на основі якої сформовано критерії оцінки ступеня інформаційної відкритості Фонду соціального страхування як органу публічної влади, а саме критерії наповнення загальною, обов'язковою та додатковою інформацією. Практично проаналізовано наповненість офіційних веб-сайтів управліннь виконавчої дирекції Фонду соціального страхування, згруповано бали по кожній області у таблиці та графічно представлено результати моніторингу. Визначено рівень доступності загальної, обов'язкової та додаткової інформації на предмет відповідності вимогам Постанови № 3 та зручності у користуванні, доступності та відкритості інформації для кожного сайту. Виявлено проблеми у сфері інформування, що дало змогу сформуванню рекомендацій щодо поліпшення інформаційної відкритості Фонду соціального страхування, підвищення рівня прозорості й відкритості.

Ключові слова: Фонд соціального страхування, інформаційна відкритість, обов'язкова інформація, загальна інформація, додаткова інформація.

В статье рассмотрена методика мониторинга Интернет-сайтов органов местного самоуправления, на основе которой сформированы критерии оценки степени информационной открытости Фонда социального страхования как органа публичной власти, а именно критерии наполнения общей, обязательной и дополнительной информацией. Практически проанализирована наполненность официальных веб-сайтов управлений Фонда социального страхования, сгруппированы баллы по каждой области в таблицы и графически представлены результаты мониторинга. Определен уровень доступности общей, обязательной и дополнительной информации на предмет соответствия требованиям Постановления № 3 и удобства в пользовании, доступности и открытости информации для каждого сайта. Выявлены проблемы в сфере информирования, что позволило сформулировать рекомендации по улучшению информационной открытости Фонда социального страхования, повышению уровня прозрачности и открытости.

Ключевые слова: Фонд социального страхования, информационная открытость, обязательная информация, общая информация, дополнительная информация.

The article considers the essence of the principle of information openness as a guarantee of effective activity, which promotes free access and receipt and systematization of information about the activities of Social Insurance and direct communication of citizens with the institution. To assess information openness, the method of monitoring the websites of local governments was analysed. Criteria for assessing the degree of information transparency of the Social Insurance Fund, as a public authority, have been defined, exactly the filling criteria for general, mandatory and additional information. The availability of websites in every government or non-budgetary institution has positive factors: speed of dissemination of the necessary information to the potential user, especially to employers, insurers; technical availability; prompt response to user questions; ease of use and placement of major events. The content of the official websites of the departments of the Executive Directorate of the Social Insurance Fund was practically analyzed; grouped scores for each area in tables. The results of monitoring are presented graphically and the level of availability of general, mandatory and additional information is determined in order to comply with the requirements of Resolution № 3 and ease of use, accessibility and openness of information for each site. Problems in the field of information were identified, which allowed to form recommendations for improving the information openness of the Social Insurance Fund, increase the level of transparency and openness. To solve the identified problems it is necessary to: establish at the legislative level a single subordinate approach to the placement of information on the official websites of executive bodies; create separate tabson sites structurally created regulations governing the activities of the Social Insurance Fund; create a separate information field of international administrative documents and reports; introduce and improve the existing channels of backsight sites, creating separate fields for photo lines or electronic complaints; negative post-information about the formation of the government during the pandemic and the implementation of the planned divisions.

Key words: Social Insurance Fund, information openness, mandatory information, general information, additional information.

Постановка проблеми. В умовах всесвітньої пандемії COVID-19 особливої актуальності набуває дослідження діяльності Фонду соціального страхування, що забезпечує захист усім застрахованим особам у разі настання страхового випадку. Відіграючи вагомую роль у системі державного соціального страхування, доцільним є аналіз доступності користування консультативними послугами, можливостей отримання належного рівня поінформованості населення, даних та звітності досліджуваної установи. Приналежність Фонду до інститутів

публічного права дає можливість дослідити рівень інформаційної відкритості зазначеної установи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню та оцінюванню інформаційної відкритості присвячено праці таких учених, як Е.А. Афонін, І.М. Гринчишин, О.В. Димніч, О. П'ятіна, О.В. Сушій та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка рівня транспарентності, тобто публічного оприлюднення результатів діяльності Фонду соціального страхування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Фонд соціального страхування (ФСС) є складною за своєю організацією структурою, функціонування якої пов'язане з необхідністю ефективного формування, використання та управління її фінансовими ресурсами для досягнення системою соціального страхування визначених цілей.

Керуючись чинним законодавством України, ФСС та його робочі органи забезпечують функціонування інформаційно-аналітичних систем і зобов'язані інформувати страхувальників та застрахованих осіб про результати своєї роботи через засоби масової інформації [1, ст. 9.2.4 та 10.2.10].

Порядок висвітлення інформації у мережі Інтернет за допомогою офіційних вебсайтів регулюється Постановою КМУ № 3 [2].

Незважаючи на регламентовані законодавством вимоги, стан інформаційної доступності й прозорості діяльності органів виконавчої влади, зокрема управлінь виконавчої дирекції, є досить проблемним та потребує вирішення. З огляду на те, що кількість Інтернет-користувачів постійно зростає, а всевітня мережа в сучасних умовах, особливо в період пандемії, є основним джерелом отримання інформації, виникає потреба в якості, зручності й швидкості отримання необхідної інформації з офіційних вебсайтів, що й визначає актуальність даної теми.

Саме інформаційна відкритість – запорука ефективної діяльності, адже вона сприяє вільному доступу до отримання та систематизації інформації про ФСС та безпосередній комунікації зазначеної установи з фізичними та юридичними особами України.

Принцип прозорості повинен забезпечувати оприлюднення вичерпної та правдивої інформації про діяльність ФСС.

Таким чином, принцип відкритості виступає функціональною характеристикою ФСС як органу публічної влади та повинен демонструвати:

- можливість безпосередньої участі громадян у діяльності досліджуваної установи;
- рівень поінформованості громадян не лише про свої права та свободи;
- наявність контролю над діяльністю ФСС.

Вебсайт – це сукупність вебсторінок із повторюваним дизайном, об'єднаних за змістом, які навігаційно й фізично знаходяться на одному вебсервері або об'єднані одним доменом. Вебсайти органів державної влади мають великий потенціал, оскільки адресовані змішаній аудиторії і всередині системи державного управління, і поза нею [5].

До позитивних чинників таких сайтів можна віднести:

- швидкість донесення потрібної інформації до потенційного користувача, особливо до роботодавців, страхувальників;
- технічну доступність;
- оперативне реагування на запитання користувачів;

– зручність у користуванні, розміщенні основних подій [5].

Станом на 01.01.2021 українці мають доступ до 24 офіційних вебсайтів обласних управлінь виконавчої дирекції, де розміщена інформація міських та регіональних відділень [2].

Найбільш значну увагу управління виконавчої дирекції приділяють розміщенню загальної інформації. До загальної інформації можна віднести:

- офіційні дані щодо місця розташування, адреси для листування, телефон та адреси електронної пошти;
- біографічні дані голови відділення, склад та структуру управління;
- зазначені посади та години прийому;
- інформацію для страхувальника.

Уся оприлюднена інформація повинна чітко відображати запитовані дані в режимі реального часу та бути повною, правдивою і точною.

Оцінку вебсайтів за критерієм наповнення загальною інформацією зображено на рис. 1.

За результатами дослідження можна зробити висновок, що найповніше загальну інформацію розкрито на сайтах Львівського та Чернівецького управлінь – 12 із 14 балів. Позитивним явищем є наявність оновленої інформації та детальне розкриття структури відділень. Далі йдуть Вінницьке, Львівське, Миколаївське, Одеське, Полтавське та Хмельницьке управління – 10 із 14 балів.

Вісім із 24 управлінь отримали по вісім балів: Дніпропетровське, Донецьке, Житомирське, Рівненське, Харківське, Херсонське, Черкаське, Чернігівське. На даних сайтах інформацію розкрито не в повному обсязі. Найменш розкритою й застарілою є інформація на сайтах Закарпатського, Луганського та Тернопільського управлінь – 7 із 14 балів.

Загалом позитивним явищем є однакове оформлення сайтів усіх управлінь, що спрощує сприйняття та пошук необхідної інформації, наявність контактних даних, годин прийому, структури, складу управління та відділень. Негативним явищем є відсутність єдиного підходу до подачі інформації. Працюючи з різними сайтами, важко швидко зорієнтуватися, де саме розміщена необхідна інформація. Також немає спільного підходу до визначення структури відділення.

Інформацію щодо біографічних даних голови управління подано лише у трьох управліннях: Івано-Франківському, Одеському та Чернівецькому. Також відсутня інформація щодо режиму роботи управлінь. Так, лише у чотирьох управліннях: Київському, Львівському, Тернопільському та Херсонському було зазначено дистанційну форму роботи у зв'язку з пандемією COVID-19. На жодному сайті управлінь не було знайдено інформацію для страхувальника або ж інформація була неактуальною.

Болючим питанням управлінь виконавчої дирекції є розміщення обов'язкової інформації щодо:

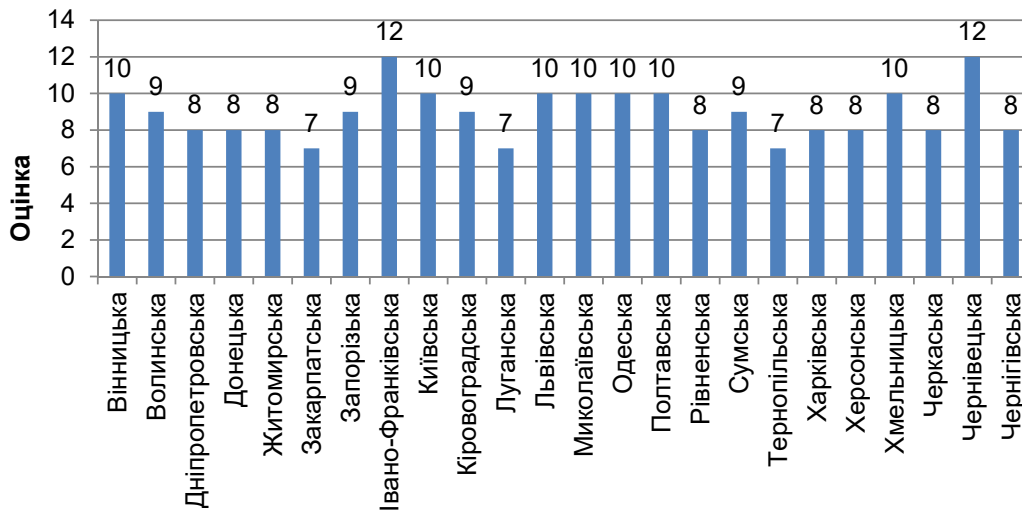

Рис. 1. Оцінка вебсайтів за критерієм наповнення загальною інформацією у 2020 р.

- законодавчо-нормативних документів ФСС;
- положень, постанов, наказів та відомостей.

Оцінку вебсайтів за критерієм наповнення обов'язкової інформації зображено на рис. 2.

Критичною є відсутність регулюючих документів на вебсайтах. Тільки на сайтах Дніпропетровського та Чернігівського управлінь є доступ до Положення про діяльність правління відділення ФСС.

Доступ до постанов правління відділення ФСС дає тільки Запорізьке управління. Накази виконавчої дирекції відділення ФСС надають частково Волинське та Херсонське управління. Державні закупівлі проводяться лише у двох управліннях – Дніпропетровському та Луганському. Стан контролю-ревізійної роботи має ліпше становище, оскільки всі управління розміщують інформацію планових перевірок на I квартал 2021 р., окрім

Івано-Франківського, ведуть контроль обліку страхувальників.

Повністю відсутня інформація про звіти щодо виконання бюджету за минулий рік та затверджений бюджет на поточний рік.

Не менш важливу роль в інформаційній відкритості відіграє додаткова інформація, перевагами якої є постійна інформованість користувачів про актуальні новини й події. До такої інформації варто віднести:

- статистичні відомості про стан соціально-економічного розвитку регіону;
- рівень захворюваності;
- Інтернет-приймальню звернень та запитань громадян;
- офіційну хроніку, новини, повідомлення, заяви, анонси офіційних акцій та зустрічей, огляд регіональної преси, інтерв'ю та виступи керівників.

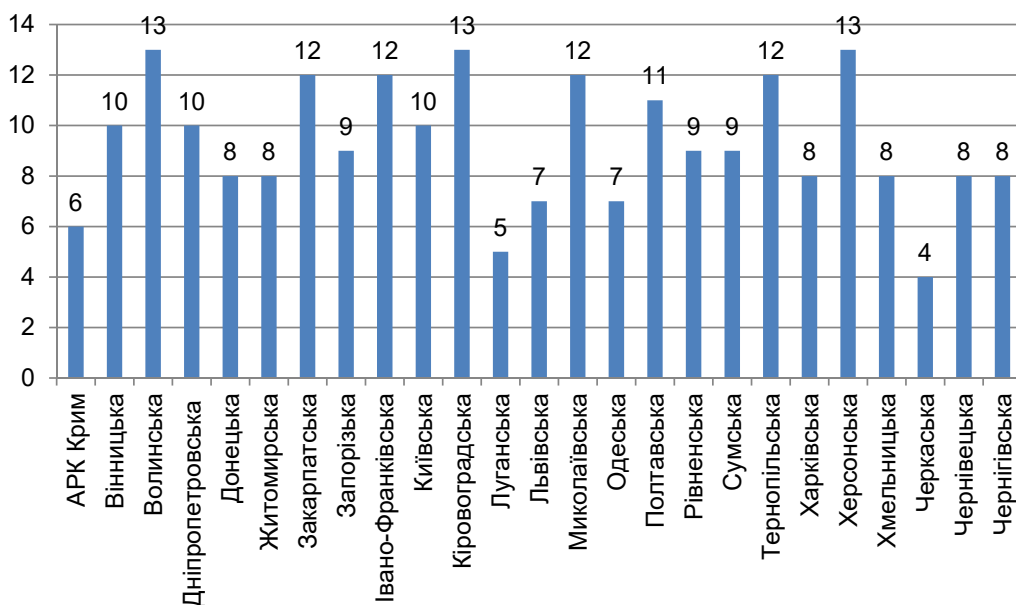

Рис. 2. Оцінка вебсайтів за критерієм обов'язкової інформації у 2020 р.

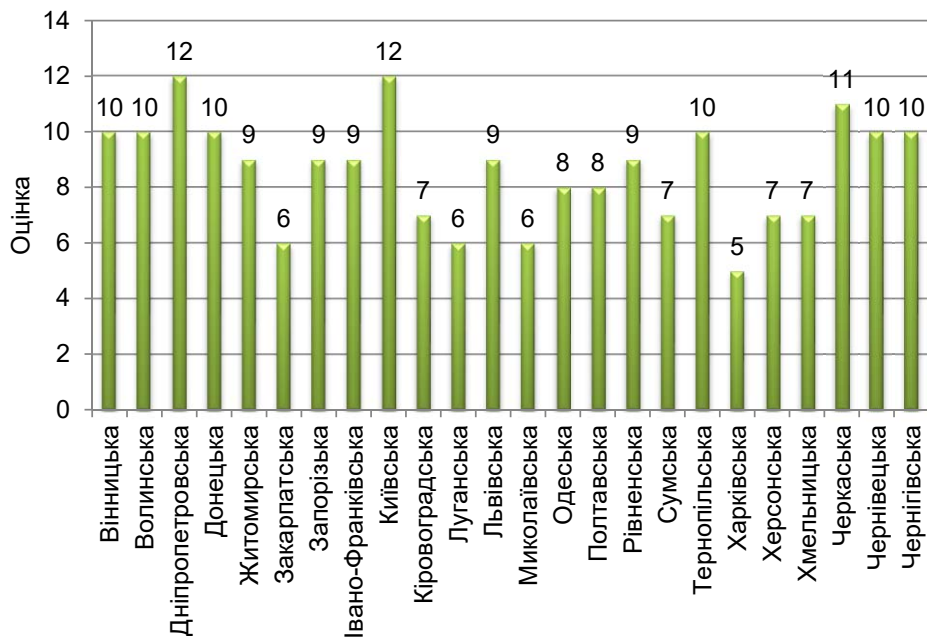

Рис. 3. Оцінка вебсайтів за критерієм додаткової інформації у 2020 р.

Оцінку вебсайтів за критерієм додаткової інформації наведено на рис. 3.

За результатами дослідження можна зробити висновок, що лідируючі позиції займають сайти Дніпропетровського, Київського та Черкаського управлінь – 12, 12 і 11 відповідно. Найнижчі оцінки отримали Закарпатське, Луганське, Миколаївське та Харківське управління, основним недоліком яких є нефункціонування окремих структурних елементів вебсайту, а саме Інтернет-приймальні звернень та запитань громадян у Харківському управлінні, неактуальна інформація, відсутність статистичних відомостей.

Загалом наповненість сайтів додатковою інформацією є досить повною, на окремих сайтах діють гарячі лінії для звернень громадян та проведення консультацій, розміщуються актуальні новини, що є позитивним явищем у роботі правління. Проте жоден сайт не розміщує інформацію щодо виступів керівників та огляду регіональної преси.

Отже, з проведеного дослідження можна виокремити низку проблем:

- недостатнє розміщення інформації на вебсайтах управлінь виконавчої дирекції ФСС України;

- відсутність обов'язкового переліку документів правління, єдиного підходу до подачі інформації, інформації, необхідної страхувальнику;

- нефункціональність або відсутність окремих вкладок, пошукових систем;

- застаріла та неактуальна інформація на більшості сайтів.

Для вирішення виявлених проблем необхідно:

1. Встановити на законодавчому рівні єдиний упорядкований підхід до розміщення інформації на офіційних вебсайтах органів виконавчої влади.

2. Створити на сайті окрему вкладку й структурно сформувати нормативно-законодавчі акти, які регулюють діяльність ФСС, та окреме інформаційне поле внутрішньорозпорядчих документів і звітів.

3. Створити розділ «Інформація страхувальнику» чи «Для страхувальників», де б зазначалася вся необхідна інформація для таких осіб: розмір ЄСВ, порядок оплати, розміри заробітної плати, прожиткового мінімуму та ін.

4. Запровадити на всіх сайтах активні пошукові системи для новин, документів, звітів, статистики.

5. Запровадити та вдосконалити на всіх сайтах діючий зворотний зв'язок шляхом створення окремого поля у формі гарячих ліній чи електронної приймальні звернень.

6. Оперативно розміщувати інформацію про форму роботи правління у період пандемії та інших непередбачуваних подій.

Висновки з проведеного дослідження. Реалізація принципів інформаційної відкритості та прозорості у діяльності ФСС може стати інструментом, за допомогою якого забезпечуватиметься зв'язок між органами публічної влади та застрахованими особами і надаватиметься доступ до інформації, на яку має право кожен працюючий громадянин.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення: 04.03.2021).

2. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.01.2002 № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3-2002-%D0%BF> (дата звернення: 04.03.2021).

3. Фонд соціального страхування : офіційний сайт установи. URL: <http://www.fssu.gov.ua/> (дата звернення: 04.03.2021).

4. Афонін Е.А., Сушій О.В. Транспарентність влади в контексті європейської інтеграції України : конспект лекцій до короткотермінового семінару в системі підвищення кваліфікації кадрів. Київ : НАДУ, 2010. 48 с.

5. Інформаційна відкритість української влади : аналітична доповідь / О.В. Литвиненко та ін. Київ : НІСД, 2002. 59 с.

REFERENCES:

1. Law of Ukraine On Mandatory State Social Insurance against Industrial Accident and Occupational Dis-

ease that Caused Disability from September 23 1999, № 1105-XIV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (accessed 04 March 2021).

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2002) Pro porjadok oprylyudnennya u merezhi Internet informatsiyi pro diyal'nist' orhaniv vykonavchoyi vlady [On the procedure for the public ationon the Internet of information about the activities of executive authorities]. Resolutionon 2002, January. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP020003.html (accessed 04 March 2021).

3. Fund of Social Insurance for Temporary Disability (2020). Official website. Available at: <http://www.fssu.gov.ua/> (accessed 04 March 2021).

4. Afonin E.A., Sushiy O.V. (2010) Transparentnist' vlady v konteksti yevropeys'koi integratsiiu Ukrainy [Transparency of power in the context of Ukraine's European integration]. Kyiv: Nadu. (in Ukrainian)

5. Lytvynenko O.V., Palamarchuk V.M., Ianishevs'kuy S.O. (2002) Informatsiyna vidkrytist' ykrains'koyi vlady [Information openness of the Ukrainian government]. Kyiv: NISD. (in Ukrainian)